

Komplexní rozbor činnosti oborů amatérské divadlo, dětské divadlo a dramatická výchova za rok 1988

1. Krajská soutěžní přehlídka vespělých amatérských DS

1. část - Středočeské divadelní hry v Nymburce 4.–6. a 12. 3. 1988

4 soubory - 4 inscenace

80 účinkujících - 1.200 návštěvníků

2. část – Wintrův Rakovník 18.–19. a 24.–26. 3. 1988

7 souborů – 7 inscenací (z toho 1 nesoutěžně)

115 účinkujících – 1.500 návštěvníků

- Dramaturgie přehlídky se orientovala ve své větší části na současné české hry (7), z toho byly 4 autorskými pracemi členů souborů. Nechyběly hry z ruské a sovětské dramatiky. Po jednom titulu byla zastoupena světová klasika a současná západní dramatika. Ve svém celku byla dramaturgie přehlídky kvalitní. Zdobily ji zejména autorské práce členů souborů z Lysé n. L., Čáslavi, Rakovníka a Hostovic. Nesporným dramaturgickým počinem bylo nastudování hry D. Fischerové Princezna T. DS z Mnichova Hradiště.

Cenu za nejlepší inscenaci získalo Divadlo AHA! MěKS Lysá n. L. za hru M.

Pokorného Taková hra. Soubor s ní byl doporučen a také se zúčastnil národní přehlídky Šrámkův Písek (náležela zde k nejpřínosnějším inscenacím) a celostátního Jiráskova Hronova, kde patřila k tomu nejlepšímu, co zde bylo v soutěžní části uvedeno (cena M. Pokornému za výtvarnou složku inscenace). Na druhém místě byl k účasti na JH doporučen DS Tyl z Rakovníka s hrou J. Kodeše Cirkus.

Jen v případě Takové hry a Cirkusu se podařilo překročit tzv. solidní průměr směrem k výraznému tvůrčímu činu. Velice dobrého výsledku dosáhly i soubory Specifik z Neratovic inscenací hry P. Fialy Třešňová alej, Theatrum nobile z Čáslavi s hrou Vl. Krúpy Změna programu a soubor z Mělníka v nesoutěžním představení hry A.

Nicolaje Tři na lavičce. Na národní přehlídku ruských a sovětských divadelních her ve Svitavách byl doporučen a zúčastnil se jí soubor z Rakovníka s hrou G. Gorina Ten, který nikdy nezalhal. Jeho představení patřilo k lepší části svitavské přehlídky.

Určitý posun v pozitivním smyslu byl zaznamenán v oblasti scénografie a herecké práce. Celkově nebyla přehlídka souměřitelná s předchozími třemi ročníky, které přinesly nebývalé množství nadprůměrných inscenací.

- Organizačně byla přehlídka zabezpečena v obou pořadatelských místech velice dobře.

Pozitivním rysem bylo organické sepětí se vzdělávacími akcemi (2 soustředění Kursu metodiků divadelních oborů, seminář pro pokročilé režiséry a absolventy dlouhodobých kursů v divadelních oborech).

2. Výběr účastníka národní přehlídky dětských divadelních souborů

byl realizován prostřednictvím krajského kola soutěže, která proběhla způsobem výběru v místech působení souborů (Příbram, Štěchovice, Hostivice) v průběhu měsíce února a března 1988.

- 3 soubory - 3 inscenace
 - 35 účinkujících - 50 návštěvníků
 - Dramaturgická volba byla adekvátní věku dětí (poezie M. Černíka, autorské zpracování lidové pověsti, autorské zpracování pohádky H. CH. Andersena).
 - Na národní přehlídce v Kaplici byl doporučen a zúčastnil se jí Hudebně dramatický soubor Hostivít ZŠ Hostivice s hrou D. Říhové, napsanou na podkladě chodské lidové pověsti a jejího literárního zpracování Zd. Šmídem, Tragédie převeliká o dobytí Milána. Konfrontace výsledku práce souboru na národní přehlídce nevyzněla sice příliš uspokojivě, nicméně, stala se potřebným impulsem k novým účinnějším metodám práce souboru.
- Zdařilý výsledek práce na inscenaci poezie M. Černíka pod názvem Tělohrátky předvedlo Divadélko před tabulí ZŠ Příbram. Na kvalitativně nižší úrovni byla inscenace souboru Vltavín ZŠ Štěchovice (A. Malá – Pasáček). Všechny inscenace však byly dokladem poučené práce s dětským kolektivem, přesahující průměrnou úroveň v kraji.
- Organizace soutěže popsáním způsobem je nevyhovující, neboť nepřináší možnost konfrontace výsledků práce, ani neumožňuje poučení pro širší okruh vedoucích dětských kolektivů.

V průběhu roku byly podniknuty příslušné kroky k uskutečnění krajské soutěžní přehlídky, která se počínaje r. 1989 bude pravidelně realizovat v Mnichově Hradišti.

3. Krajská soutěžní přehlídka venkovských divadelních souborů

1. část - Žleby 7.–10. 4. 88

5 souborů – 5 inscenací (z toho 1 nesoutěžně)

80 účinkujících – 1.100 návštěvníků

2. část - Libice n. C. 13.–16. 4. 88

4 soubory - 4 inscenace (z toho 1 nesoutěžně)

100 účinkujících - 750 návštěvníků

- Dramaturgická skladba přehlídky zaznamenala tradiční převahu českých her, i když tentokrát ne tak rozhodnou (5 her ze současné české dramatiky, 1 z div. klasiky, po jedné hře z dramatiky polské, bulharské a italské). Pokud bychom uvažovali zjevné zdroje, z nichž autoři čerpali, mohli bychom dokonce konstatovat, že snad vůbec poprvé byla česká dramatika v menšině. Většina her byla v komediálním žánru. Tři tituly byly hry se zpěvy. Úroveň zvolených textových předloh byla velice rozdílná. S výjimkou Fixové Krajnice báječných cest a Renčinovy Nejkrásnější války se celkově jednalo o kvalitní dramatické předlohy.
 - Nejlepší inscenací přehlídky byla hra G. Danailova Neseriózní komedie, nastudovaná v české premiéře souborem JZD SKP Bystřice u Benešova. Inscenace byla doporučena a soubor se s ní zúčastnil národní přehlídky vesnických a zemědělských DS ve Vysokém n. Jiz., kde byla vřele přijata účastníky přehlídky, méně porotou.
 - Poměřováno úrovní minulých 10 ročníků přehlídky a jejich nejlepšími inscenačními výsledky, byla úroveň ostatních soutěžních představení nesrovnatelně nízká. Více jak polovinu tvořily inscenace podprůměrné, dvě lze označit jako dobrý průměr (Bakov n. Jiz. - B. Fixová: Krajnice báječných cest a Sedlčany - K. Čapek: R. U. R.). Toto tvrzení má svůj líc i ve zjištěních pozitivních: v neobvyklém počtu zdařilých hereckých výkonů a v nebývalém množství nových hereckých sil, z nichž naprostou většinu tvoří velice mladí divadelníci.
 - Úroveň organizačního zajištění přehlídky byla v obou pořadatelských místech rozdílná. Problematickou se jevila ve Žlebech, kde chybí širší zázemí v domácím souboru a kde se vyhroutily problémy v technickém vybavení divadla natolik, že zde přehlídku nelze již za současného stavu dále uskutečňovat. Naproti tomu výborné zázemí v Libici n. C., jak v domácím souboru, tak v pracovnících SKZ a v technickém zajištění, staví libické pořadatele mezi nejlepší v kraji.
4. **Krajská přehlídka jednoaktových her**, jejímž hlavním organizátorem je KV SČDO, nebyla v r. 1988 uskutečněna. Původní vyžádaná spolupráce nebyla na SKKS z tohoto důvodu požadována.
5. **Výběr inscenací pro FEMAD** byl prováděn průběžně od ledna do června 88. Bylo ověřeno celkem 65 inscenací, z nichž bylo 44 zařazeno do tzv. širšího výběru pro

program FEMAD. Prostřednictvím schůzky členů výběrové komise a vedení SKKS byl vytvořen návrh programové skladby FEMAD '88. Konečná - schválená programová skladba obsahovala 16 inscenací a další inscenace náhradní.

6. **FEMAD, tvůrčí dílna mladého amatérského divadla**

Libice n. C. 16.–18. a 23.–25. 9. 1988

16 souborů – 16 inscenací – 17 představení

230 účinkujících – 370 návštěvníků (seminaristů, členů hrajících souborů a pracovního štábu)

- Dramaturgická skladba byla dostatečně pestrá obsahově, žánrově, i pokud jde o poetiku jednotlivých souborů, jejich inscenační postupy a metody práce. Vlivem soudobého stavu v situaci amatérského divadla, souvisejícího úzce se společenskými přeměnami, byl dramaturgický výběr oproti minulým létům poněkud omezenější, což se projevilo v programové skladbě větším počtem inscenací určených dětskému publiku a inscenací dětských divadelních souborů, zároveň i duplicitou inscenačních postupů a témat (modelová dramatika a téma manipulace). Převažovala původní autorská tvorba souborů (3 původní hry, 3 dramatizace světové literární klasiky, 4 dramatizace české současné literatury), uvedeny byly 2 současné sovětské hry, po jedné hře z francouzské klasiky, německé klasiky, polské současné dramatiky a japonské klasiky.
- Jako nejinspirativnější byly účastníci označeny: inscenace souboru UA SKKS Praha (Volné spojení režisérů) - A. Kazancev: Ó, velký Buddhó, pomoz jim!, inscenace LŠU Praha 10 - A. Mikulka, V. Dřevíková: O Palačinkové Pepince a inscenace hry francouzského anonyma O věrném milování Aucassina a Nicollety Dramatického klubu z Třebíče. Žel, z důvodů zdravotních se FEMAD nemohly zúčastnit soubory Ochotnický kroužek z Brna s hrou J. A. Pitínského Ananas, svitavský loutkářský soubor „C“ s inscenací nonsensové poezie Edwarda Leara - Edward (bylo nahrazeno představením čáslavského souboru: Vl. Krúpa - Změna programu) a s o hledem na vojenské cvičení hl. představitel se nemohl zúčastnit s inscenací hry A. Jarryho Ubu králem soubor z Ořechova u Brna (nahrazeno inscenací souboru pro Váz studentů VŠE Praha: W. Borchert - Venku přede dveřmi). Odpadl tak nemalý zdroj inspirace.
- Přes uvedená omezení v programové skladbě byl i XVI. ročník FEMAD zdařilou a z hlediska inspirativnosti a poučení výjimečnou akcí svého druhu v ČSSR. K tonu dopomohla nemalou měrou organizace vlastního jádra dílny, tj. diskusí k jednotlivým

inscenacím. Pod vedením asistentů lektorů (Evou Ichovou, Vítězslavou Trčkovou, Vladimírem Gardavským, Alexandrem Pernicou, Vlastimilem Schönplugem, Veronikou Tomáškovou, Josefem Konrádem, Václavem Petrmichlem, Vladimírem Krausem) pracovalo 9 diskusních skupin, náležejících do třech diskusních klubů. Tyto byly vedeny lektory Luděkem Richterem, Ivanem Rajmontem, Martinem Hrabákem, Milanem Schejbalem, Janem Vedralem, dr. Otakarem Roubínkem a Pavlem Harvánkem. Jednotlivé skupiny diskusního klubu přicházeli do seminářů s formulovanými názory na inscenace, s poznatky a problémy. Jejich přednesení v úvodu seminářů bylo základem pro další diskusi, završovanou zobecněním poznatků a pojmenováním jevů a zákonitostí odbornými lektory.

- Po stránce technicko-organizační proběhla akce díky práci SKZ Libice n. C. a jeho DS Vojan, bezvadně. Nemalý podíl na tech. zabezpečení měli členové DS Tyl z Rakovníka, členové pražských souborů Anebdívaldo (Vl. Kraus) a Divnezvadlo (P. Hurych). Podíleli se zvláště na zařízení, technickém zabezpečení a likvidaci druhého hracího prostoru v sokolovně. Účastníci FEMAD jednoznačně označili v pozitivním smyslu organizaci v Libici jako nesrovnatelnou s někdejší organizací akce v Poděbradech. Pro další existenci FEMAD v Libici je zapotřebí projednat možnost prodloužení jeho konání v tomto místě.

SKKS se organizačně podílelo zejména na:

- vyhotovení a distribuci smluv o vystoupení souborů,
- zpracování tiskových podkladů pro programovou brožuru,
- výplatách náhrad cestovních výdajů pracovního štábu,
- zabezpečení lektorského sboru a jeho činnosti,
- zabezpečení vzdělávací části FEMAD, vč. účasti seminaristů z řad vyspělých amatérských divadelníků z ČSSR,
- vlastním organizačním zabezpečením (hrací prostory, tech. vybavení, instrukce pro účastníky, upomínková keramika, vlastní provoz představení a seminářů atd.).

7. **Erbenův Žebrák, memoriál Jiřího Beneše - krajská přehlídka divadelní klasiky**

Žebrák 20.–23. a 27.–29. 10. 1988

9 souborů – 10 inscenací – 14 představení

205 účinkujících – 3.300 návštěvníků

- Dramaturgie přehlídky byla vymezena zaměřením přehlídky na divadelní klasiku (3

české hry, 1 polská, 2 ruské a 1 světová klasika). Tento základ byl doplněn 2 českými současnými hrami pro děti a hrou anglického současného autora, s kterou vystoupil domácí soubor. S výjimkou jednoho textu, určeného dětskému publiku, byly ve všech případech voleny kvalitní textové předlohy. Představení a besedy prokázaly, že až na výjimku není pochyb o tom, že inscenátoři, počínaje volbou tématu, titulu, přes dramaturgickou a režijní přípravu inscenace a v nemalé míře ve vlastním jevištním zpracování, mají na zřeteli současného diváka, k němuž se chtějí vyslovit za sebe k problémům, kterými žijí. Inscenace ukázaly, že toto vědomí divadelních kolektivů se realizuje jako uvědomělá a cílevědomá snaha zejména v dramaturgii, že se je však nedaří v mnoha případech rozhodnou měrou prosadit ve všech složkách jevištního systému. Rezervy se objevily zvláště v práci režijní a herecké. Pomineme-li doplňkový program, dosáhl nejlepšího inscenačního výsledku soubor Scéna z Kralup n. Vlt. ve hře G. Zapolské Štěstí je dřina, drahoušku (Trumf).

- Organizace tradičně bezvadná.

8. Krajská soutěžní přehlídka inscenací her pro děti

Rakovník 3.–6. 11. 1988

5 souborů – 5 inscenací (z toho 2 nesoutěžně)

120 účinkujících – 1.700 diváků

- Dramaturgie přehlídky byla orientována výhradně na českou dramaturgii, z toho jedna hra byla z odkazu české klasiky a 2 hry autorské práce členů souborů. Úroveň textových předloh byla ve 3 případech více méně problematická, neobjevil se však ani jeden text na nejnižší úrovni, tj. některá z těch, které naprosto v produkci her pro děti převažují.
- Nejlepší inscenací letošního ročníku přehlídky byla označena inscenace hry J. Holubové a kol. Bylo či nebylo, uvedená Malým divadlem MěKS Kolín. Tato byla doporučena k účasti na národní přehlídce ve Stráži p. Ralskem v r. 1989 na 2. místě. Na 1. místě byla doporučena inscenace hry J. Kodeše Cirkus rakovnického souboru, která v letošní přehlídce obhájila své vítězství z předchozího ročníku (nár. přehlídka se koná pouze 1 x za 2 roky). Tyto 2 inscenace náleží bezesporu mezi nejzdařilejší v oblasti divadla pro děti nejen v kraji, ale i mimo něj. Na přehlídce také řádově převýšily ty ostatní. Problémem je, že těch ostatních, odečteme-li hostující soubor, je pouze stejný počet a zejména, že v kraji není další dostatečný počet inscenací her pro děti, že se vyhroutil situace v této oblasti divadelní činnosti v tomto ohledu více než varovně.
- Organizace přehlídky byla tradičně výborná.

9. Krajská dílna dětského divadla

Mnichovo Hradiště 18.–20. 11. 1988

11 souborů – 11 představení a ukázek práce

170 účinkujících a diváků zároveň – 35 účastníků semináře

Dílina byla programově zaměřena na otázky režie v dětském divadle (řešení prostoru, aranžmá, tvorbu mizanscény). Hlavním lektorem byl PaedDr. František Zborník, dalšími lektory Radka Mašatová a Jaroslav Kodeš.

Programová skladba dílny:

- praktický seminář,
 - zhlédnutí představení a ukázek práce (rozpracovaných inscenací, metod práce),
 - analýza představení a ukázek z hlediska seminárního tématu,
 - zobecnění poznatků a zkušeností.
-
- Všechna vystoupení svědčila o tom, že vedoucí, stojící v čele dětských div. souborů, volili přiměřeně věku dětí témata a textové předlohy, svědčila s výjimkou dolnokralovického souboru o snaze vedoucích budovat schopnosti a dovednosti dětí metodami adekvátními modernímu chápání dětského divadla, svědčila navíc i o tom, že většina vedoucích má předpoklady i schopnosti pro úspěšnou realizaci uceleného jevištního tvaru. Kromě Terky zlivského Hudradla, jejíž téma i textová předloha jsou vpravdě kolektivním dílem dětského souboru samého, zaujal zvláště kolektiv LŠU Mělník, vedený Jiřinou Lhotskou, svou ukázkou z připravované Královny Koloběžky I. pro schopnost výrazného a nápaditého jevištního ztvárnění zvolené látky a neobvyklou míru divadelní imaginace. Nicméně, pro dílnu byla přínosem každá jedna inscenace či ukázka.
 - IV. ročník dílny se stal opětovně významnou a více než zdařilou akcí na pomoc velice potřebného rozvoje dětského divadla.
 - Organizace dílny byla výborná.

10. Aktiv středočeských amatérských divadelníků v rámci 58. JH

Hronov (Staropadolská hospoda) 7. 8. 1988

72 účastníků

Program aktivu:

- a/ Zhodnocení akcí Krajského festivalu ZUČ v oboru amatérské divadlo, dětské divadlo a dramatická výchova, uskutečněných v divadelní sezóně 1987/88 – Milan Schejbal,
 - b/ Zhodnocení účasti středočeských divadelních souborů na ústředních přehlídkách v sezóně 1987/88 – Luděk Richter, M. Schejbal,
 - c/ Zpráva o dramaturgii amat. divadla Středočeského kraje – Jarmila Černíková,
 - d/ Zpráva o vzdělávacích akcích, uskutečňovaných v divadelní sezóně 1987/88 – M. Strotzer,
 - e/ Informace o plánovaných akcích v následném období – M. Strotzer,
 - f/ Informace o činnosti KPS pro amatérské divadlo – Jaroslav Kodeš,
 - g/ Informace o činnosti krajské organizace SČDO – Pavel Němec,
 - h/ Diskuse.
- Aktiv řídila Marie Drábková. Byl jedinečnou příležitostí svého druhu k získání informací o celkovém dění na poli amatérského divadla ve Středočeském kraji, seznámení se s dosaženými výsledky práce i dalšími záměry a potřebou orientace činnosti amatérských divadelních souborů. Problematickým se opakovaně projevil nedostatečný časový prostor pro diskusi.

11. Kurs metodiků divadelních oborů

Uskutečnila se dvě poslední triapůldenní soustředění:

v Nymburce 3.–6. 3. 1988 – 21 posluchačů

v Rakovníku 24.–27. 3. 1988 – 21 posluchačů

Obsahem kursu bylo prohloubení ideově odborné přípravy zkušených odborných pracovníků a umožnění základní přípravy méně zkušených pracovníků, kteří jsou pověřeni v kulturně výchovných zařízeních péčí o divadelní obory.

lektor:	předmět:	rozsah v hod.
Jarmila Černíková (vedoucí lektorka)	praktická dramaturgie přehled dramatiky kritické hodnocení vybrané kapitoly z dějin divadla	24,0 7,5 24,0 20,0
Zdeněk Pošíval	estetika dramatického umění	9,0
Rudolf Felzmann	úvod do divadelní režie	8,5

Milan Schejbal Kateřina Fixová	praktikum divadelní režie	7,0
Petr Kolínský	úvod do scénografie	3,0
Jindra Delongová	dětské divadlo a dramatická výchova	28,0
Milada Mašatová	loutkové divadlo	7,5
Alena Urbanová	divadlo pro děti a mládež	2,0
PhDr. Soňa Hermochová	psychologie KVČ	3,0
Milan Strotzer (organizační vedoucí kursu)	teorie kultury	3,0
	teorie KVČ	4,5
	kulturní politika	3,0
	úvod do kursu, porady metodiků, aktiv na JH	6,0
	návštěvy divadelních představení	75,0
členové krajských odborných porot	rozbory a hodnocení inscenací	35,0
celkem		270,0

- Z 21 posluchačů získalo osvědčení o absolvování kursu 18 posluchačů.
- Kurs byl patrně vůbec první akcí svého druhu, zvláště pokud jde o rozsah a obsahovou náplň, a to nejen v kraji, ale i mimo něj. Závěrečné hodnocení kursu, provedené hlavními lektory, ale i absolventy samými, v zásadě potvrdilo, že zvolený rozsah výuky byl optimální. Bez podstatné výhrady byla přijata a označena jako velice dobrá obsahová náplň kursu a její struktura.
- Kurs byl organizován v sedmi dvouapůldenních a třech tříapůldenních soustředěních při krajských divadelních přehlídkách a dílnách, v jednom týdenním soustředění při nár. přehlídce v Kaplici a jednom devítidenním soustředění na JH.

12. Seminář pro vedoucí dětských divadelních kolektivů a absolventy Kursu dramatické výchovy dětí

Rakovník 22.–24. 4. 1988

25 seminaristů – 45 účinkujících

- Seminář byl tematicky zaměřen na výtvarnou výchovu v dětském divadelním kolektivu a výtvarné tvarování inscenace. Lektory byly Hana Budínská, Jaroslav Provazník a Alexandr Pernica. Součástí semináře bylo vystoupení 3 dětských divadelních kolektivů a jejich analýza. Stal se jednou z dalších zdařilých vzdělávacích akcí nástavbového charakteru.

13. Seminář pro zkušené amatérské režiséry a absolventy dlouhodobých vzdělávacích akcí v divadelních oborech

Rakovník 18.–20. 3. 1988

- Seminář byl tematicky zaměřen na současné světové divadlo. Obsahoval přednášku PhDr. Stanislava Slavického na téma Současné vývojové tendence západního divadla, přednášku PhDr. Jana Hyvnara, CSc. na téma Současné polské divadlo. Součástí semináře byla videoprojekce záznamu inscenace hry Juno a Avos Divadla Leninského komsomolu v Moskvě, dále účast na třech představeních Wintrova Rakovníka, diskusích k těmto představením a rozbořech a hodnoceníh krajské odborné poroty. Seminář byl výjimečně zdařilou akcí nástavbového charakteru.

14. Nástavba Kursu dramatické výchovy dětí

- V místech působení absolventů – průběžně
- Možnost mají průběžně všichni absolventi Kursu, spolu s nimi někteří vybraní pokročilí vedoucí dětských divadelních kolektivů. V r. 1988 ji využily 36 vedoucí souborů:
 - B. Marková (Slapy) – M. Mašatová – Modré království
 - lektorka S. Pavelková
 - D. Říhová (Hostivice) – chodská lid. pověst – O dobytí Milána
 - lektor Luděk Richter
 - D. Homolková (Mnichovo Hradiště) – J. Radičkov – My vrabčáci
 - lektorka J. Černíková
- Obsahem nástavby je profesionální odborná pomoc a metodické vedení vedoucích dětských divadelních souborů při práci na konkrétní inscenaci a při systematické dramatické výchově konkrétního kolektivu dětí.
- Nástavba byla koncipována na dvě divadelní sezóny 1987-88 a 1988-89, během nichž mohou absolventi Kursu (ved. DDS) požádat o profesionální odbornou pomoc.

16. Porady metodiků se uskutečnily v r. 1988 2x:

- 25. 3. 1988 v rámci Kursu metodiků divadelních oborů v Rakovníku;
- 21.–22. 11. 1988 výjezdní porada v Loutí.

17. V průběhu roku byly konzultovány a ideově ovlivňovány dramaturgické plány a výběr titulů. Bylo tak činěno prostřednictvím:

- krajských soutěžních a nesoutěžních přehlídek (dílů), zejména při rozborových seminářích, diskusích a besedách
- uskutečněných vzdělávacích akcí, určených amatérským divadelníkům,
- Kursu metodiků divadelních oborů,
- osobním jednáním metodika a profesionálních spolupracovníků s režiséry divadelních souborů,
- aktivu amatérských divadelníků kraje na JH.

18. Byla vyvíjena metodická činnost v zájmu zvýšení počtu kvalitních souborů, hrajících pro děti:

- zajištěna odb. profesionální pomoc DS Malé divadlo MěKS Kolín, DS Tyl SKP ROH Kutná Hora, DS Tyl MěKS Rakovník,
- zajištěn videozáznam inscenace DS Vojan SKZ Libice n. C. jako studijní pomůcka pro další práci na inscenaci,
- na tuto oblast byla přednostně zaměřena ediční činnost oboru,
- připraveny podmínky pro pravidelnou možnost konfrontace výsledků práce a systematické vzdělávání v této oblasti divadelní činnosti (každoroční konání krajské přehlídky, vypracování projektu cyklického vzdělávání na těchto přehlídkách),
- prosazení konfrontace a zrovnoprávnění souborů, hrajících pro děti i na dalších přehlídkách mimo přehlídku inscenací her pro děti,
- prostřednictvím publikační činnosti metodika,
- působením na metodiky v Kursu metodiků divadelních oborů i mimo něj.

19. Průběžně byla zajišťována spolupráce s krajsky sledovanými soubory a vedena evidence jejich repertoáru. Byla jim zabezpečena odborná pomoc při práci na inscenacích:

Mladá Boleslav	– G. Figueiredo – Liška a hrozny
	– F. G. Lorca – Krvavá svatba
	– franc. anonym – O věrném milování Aucassina a Nicoletty
Rakovník	– J. Kodeš – Cirkus
	– Vl. Páral, E. Schorm – Profesionální žena
Mnich. Hradiště	– D. Fischerová – Princezna T.
	– A. Jirásek – Lucerna
	– W. Shakespeare – Veselé paničky Windsorské
Mělník	– A. Nicolaj – Tamboři aneb Tři na lavičce
Dol. Kralovice	– A. Fredro – Dámy a husaři
	– G. B. Shaw – Čokoládový hrdina

Říčany	– A. Vampilov – Provinční anekdoty
Bystřice u Ben.	– G. Danailov – Neseriózní komedie
Kolín	– J. Holubová a kol. – Bylo či nebylo
Poděbrady	– D. Fischerova – Báj
Kralupy n. Vlt.	– Molière – Jeho urozenost pan měšťák
Libice n. C.	– J. Makárius – Tři bílé šípy

(Pro členy Divadla AHA! MěKS Lysá n. L. byla zajištěna doprava na studijní pobyt na Šrámkově Písku 1988.)

20. **Přehled profesionální pomoci zajišťované v roce 1988 ze strany SKKS:**

J. Černíková (dramaturgie, metodické vedení amatérského režiséra)

– Dolní Kralovice, Říčany, Sedlčany, Bystřice u Ben., Mladá Boleslav, Kolín, Poděbrady, DDS Mnichovo Hradiště a DDS Řevnice

(dramaturgie a režijní spolupráce)

– Mnichovo Hradiště

L. Janečková (pohybová spolupráce)

– Rakovník, Mnichovo Hradiště

(choreografie a režijní spolupráce)

– Mladá Boleslav

B. Procházka (režijní spolupráce) – Mělník

M. Schejbal (režie) – Rakovník

J. Sochovský (scénografie) – Kralupy n. Vlt.

P. Janiš (dramaturgie a metodické vedení režiséra) – Kutná Hora

L. Richter (metodické vedení vedoucí DDS) – Hostivice

S. Pavelková (metodické vedení vedoucí DDS) – Slapy

Jsou využívány i další – jednorázové formy pomoci členy krajské odborné poroty v rámci předvýběrů představení pro krajské přehlídky, ale i mimo ně, prakticky u všech krajsky sledovaných souborů a dalších perspektivních divadelních kolektivů.

Přehled profesionální pomoci zajišťované v r. 1988 ze strany zřizovatelů a OKS:

M. Schejbal – režijní pomoc – Nymburk

P. Fiala – režie – Neratovice

M. Krejčík – scénografie – Neratovice

St. Oubram – režie – Slaný

M. Gedeónová – scénografie – Slaný

D. Fischerová – autorská spolupráce – Mnichovo Hradiště

M. Holas – hudební spolupráce – Kralupy n. Vlt.

J. P. Schmidt – režijní spolupráce – Libice n. Cidl.

J. Hromada – režie – Jílové u Prahy

V. Němeček – režie – Kladno

H. Bouček – scénografie – Rakovník

21. V průběhu roku byla činěna doporučení k účasti souborů na přehlídkách mimo kraj a doporučení využití představení amatérských DS v rámci kraje:

- na Krajskou přehlídku her pro děti Severočeského kraje
- na přehlídky v okresech Mělník, Nymburk, Mladá Boleslav;
- na Divadelní červen, přehlídku hudebního divadla v Lysé n. L.
- na Pražské kulturní léto 1989.

22. Krajský poradní sbor pro amatérské divadlo se sešel v r. 1988 na 6 řádných schůzkách. Pracoval podle stanoveného plánu práce, který beze zbytku splnil. Až na výjimky členové KPS docházeli pravidelně na schůzky a měli zájem soustavně pomáhat rozvoji amatérského divadla v kraji. Skutečně poradním orgánem je KPS při přípravě přehlídek, dílen, vzdělávacích akcí a v koncepčních otázkách rozvoje amatérského divadla ve Středočeském kraji. V průběhu r. 1987 pokračoval v rozšíření svého působení návštěvami OPS v jednotlivých okresech s cílem podnítit rychlejší rozvoj divadelní činnosti v těch okresech, kde je toho především zapotřebí. Jednání KPS mají vysloveně pracovní charakter. Řídí je velmi dobře předseda KPS Jaroslav Šindelář, v jeho nepřítomnosti místopředseda Jaroslav Kodeš. KPS je skutečným a nepostradatelným pomocníkem.

V r. 1988 se KPS sešel navíc na zvláštní schůzce, věnované projednání a přijetí stanoviska k „otevřenému dopisu středočeských loutkářů“.

23. Aktivisté - členové KPS byli v r. 1988 vysíláni a zúčastňovali se těchto ústředních akcí v oboru:

- Šrámkova Písku (Strotzerová, Janiš)
- Jiráskova Hronova (Kettner, Studničková, Němec, Dědek, Procházka, Pavlíček, Černíková)
- Národní přehlídky ve Vysokém n. Jiz. (Kodeš, Pavlíček, Vondruška, Dědek, Strotzerová)

Členové divadelních souborů byli vysíláni či jim byla zprostředkována účast na těchto ústředních vzdělávacích akcích:

- Klub mladých divadelníků při JH
- Semináře Kaplického divadelního léta
- Školení režisérů při národní přehlídce ve Vysokém n. Jiz.

Vedle uvedených akcí se zúčastňovali všech krajských přehlídek a dílen ve Středočeském kraji včetně FEMAD.

24. Ve spolupráci s OKS byla průběžně doplňována a vedena evidence amatérských divadelních souborů.
25. V r. 1988 byly předloženy tyto návrhy do plánu ediční činnosti SKKS:
 - Z. Josková, A. Urbanová – Dramatika pro děti, III. díl, 3x bří. Čapkové
 - E. Machková – Zásobník dramatických her a cvičení.
26. Průběžně byla doplňována a vedena příruční knihovna divadelních textů a odborné literatury.

Mimo plán bylo uskutečněno:

1. Jednání v Mnichově Hradišti a další související jednání potřebná k přípravě a zabezpečení Krajské soutěžní přehlídky dětských divadelních souborů. Díky pochopení a přislíbeného podílu, zvláště SKP ROH LIAZ Mnichovo Hradiště a OKS Mladá Boleslav, se počínaje r. 1989 bude uskutečňovat každoročně tato přehlídka jako další prostředek velice potřebného rozvoje dětského divadla a dramatické výchovy.
2. Byl vypracován učební plán a rozvrh kursu LK pro vedoucí dětských divadelních kolektivů, započata jednání s některými lektory a ve spolupráci s LK zabezpečeny prostory a ubytování pro konání kursu.
3. Byl uskutečněn půldenní seminář tematicky zaměřený na současné inscenování divadelní klasiky. Součástí semináře bylo zhlédnutí inscenace hry A. Jiráka a J. Marka Temno. Lektorkou semináře byla J. Černíková.
Uskutečnil se v Žebráku 20. 10. 1988 za účasti 36 seminaristů.
4. Byla zajišťována videodokumentace nejvýznamnějších inscenací amatérských divadelních souborů. Byly pořízeny záznamy inscenací a pracovní záznam vystoupení realizovaných na krajské dílně dětského divadla.

5. Byly uskutečněny – zorganizovány studijní pobyty členů DS na přehlídkách Erbenův Žebrák a Krajské soutěžní přehlídce inscenací her pro děti. Obsahem pobytů byla účast na představeních a rozborových seminářích a besedách. Studijních pobytů se na obou přehlídkách zúčastnilo 10 členů DS a metodiků OKS.

ZÁVĚRY

Stav oboru celkově

V kontextu amatérské divadelní činnosti v ČR náleží Středočeský kraj a výsledky práce jeho souborů celkově k nejlepším krajům. Důkazem toho byly jednak výsledky krajských přehlídek, a to včetně letošní krajské přehlídky vyspělých souborů a přehlídky venkovských souborů, které jsme při kritickém hodnocení označili jako méně zdařilé ve srovnání s posledními ročníky, jejichž úroveň, zvláště u vyspělých souborů, byla výjimečná v novodobé historii přehlídek v kraji. Pokud bychom provedli srovnání s přehlídkami jiných krajů, nemohli bychom, než označit i letošní výsledky za jedny z nejzdařilejších. Důkazem tohoto tvrzení je také konfrontace inscenačních výsledků na ústředních přehlídkách (Lysá n. L. na ŠP, JH; Rakovník ve Svitavách; Bystřice u Benešova ve Vysokém n. Jiz. – jejich inscenace náležely k nejpřínosnějším.

Divadlo AHA! MěKS z Lysé n. L. náleží v současnosti k předním amatérským divadelním souborům v ČSSR. Důkazem toho je kromě inscenačních výsledků i jeho vyslání MK ČSR na festival v NSR – Mezinárodní divadelní dny v Lingenu ve dnech 10.–18. 9. 1988 a úspěšná reprezentace našeho divadla na tomto fóru s inscenací hry M. Pokorného Sen. Nelze pominout i nemalou a úspěšnou účast středočeských souborů na nejrůznějších místních přehlídkách s celonárodní působností (Karlovarský Harlekýn, Štít města Prachatic, Divadelní Chodovraty aj.).

Tento celkový stav oboru má své silnější a slabší články v jednotlivých oblastech divadelní činnosti. Výše uvedené pozitivní hodnocení se váže zejména k činohernímu divadlu, hranému dospělými pro dospělé. Pokud jde o výsledky práce, tak také k tzv. netradičnímu a autorskému divadlu a souborům divadel malých forem. Zde však již chybí širší základna souborů, což má své příčiny v nedořešení základních otázek poloorganizované a neorganizované ZUČ již v samotných Zásadách o ZUČ, vydaných MK ČSR v r. 1972, v nedořešení legislativních prostředků a ruku v ruce s tím v nedostatečném kádrovém vybavení orgánů státní moci, v jejichž rukou je povolovací řízení, dále v postupném faktickém zřikání se péče o tuto oblast ZUČ školami, školskými a výchovnými zařízeními, stejně tak společenskými organizacemi a jině.

V zásadě pozitivní situace v těchto dvou oblastech je výsledkem cca 15 letého systematického působení SKKS a některých OKS. Hlavními prostředky tohoto působení jsou akce krajského festivalu ZUČ, které největší měrou slouží k naplňování koncepce rozvoje kultury a umění do r. 1990. Jedná se o akce, kde dochází největší měrou k organickému sepětí soutěžní a vzdělávací složky. Z tohoto hlediska mezi nejvýznamnější náleží Krajská soutěžní přehlídka vyspělých amat. DS v Nymburce a v Rakovníku (rozborové semináře, soustředění dlouhodobých kursů, tematické semináře) a FEMAD, tvůrčí dílna mladého amatérského divadla, jako zcela výjimečná akce nepomáhající k naplnění hlavních úkolů, tj. k prohlubování ideově umělecké úrovně amatérského divadla, podporování tvořivé dramaturgické a inscenační práce ve všech typech souborů, vč. autorského divadla, divadla pro děti a mládež, dětského divadla a podpora mladých divadelních kolektivů.

Dalšími hlavními prostředky onoho dlouhodobého působení jsou samostatné vzdělávací akce, zvláště pak dlouhodobé kursy určené amatérským divadelníkům. Významným prostředkem bylo rovněž uskutečnění ročního Kursu metodiků divadelních oborů, který byl jako ojedinělá akce svého druhu úspěšně ukončen v březnu 1988.

Řádově slabším článkem divadelní činnosti v kraji je oblast dětského divadla a dramatické výchovy. Dlouhodobá absence systematické péče o tuto oblast přivedla kraj do situace, kdy byl označován jako jeden z nejhorších či nejhorší vůbec. V posledních 5 letech byla učiněna řada kroků ke změně tohoto stavu (z nejvýznamnějších to byly dvouletý Kurs dramatické výchovy dětí, určený vedoucím dětských DS a ukončený v r. 1986; 4 úspěšné ročníky Krajské dílny dětského divadla v Mnichově Hradišti, tematické semináře nástavbového charakteru, odborná profesionální pomoc jednotlivým souborům). Díky tomu se zformovala dostatečná základna poučených vedoucích DDS a tím i systematicky pracujících kolektivů. Dostavily se i první výrazné výsledky práce v inscenacích, včetně prolomení bariery k rovnocenné konfrontaci na národní přehlídce.

To však neznamená, že by se nepříznivá situace tohoto oboru ve svém celku proměnila natolik, že bychom mohli být spokojeni. Čeká nás dlouhodobá práce směřující k celkové proměně chápání poslání dětského divadla, přístupu vedoucích k práci s dětským kolektivem, k proměně inscenačních postupů, k organickému sepětí výchovné a umělecké složky této činnosti. Proto je zapotřebí rozšířit základnu poučených vedoucích, vytvářet další podmínky pro rozvoj dětského divadla v jednotlivých okresech i na krajské úrovni a věnovat této oblasti systematickou a trvalou péči.

V r. 1988 byl připraven učební plán dvouletého Kursu LK pro vedoucí dětských divadelních kolektivů, s jehož zahájením se počítá v únoru 1989. Byly vytvořeny podmínky pro uskutečňování Krajské soutěžní přehlídky dětských divadelních souborů a dětských

loutkářských souborů, která bude koncipována jako další článek vzdělávacího a inspiračního řetězce na podporu rozvoje této oblasti divadelní činnosti.

Zjevně nejslabším článkem divadelní činnosti je oblast divadla pro děti a mládež. Není to výlučně situace našeho kraje, ale všeobecný jev v celé této divadelní oblasti, vč. divadla profesionálního. Kořeny této situace jsou zapuštěny daleko v historii, odkud si nesou dva základní negativní atributy: faktické společenské nedoceňování této činnosti a podcenění dětského diváka, ke kterému se přistupuje jako k „nedokonalému dospělému“. Od nich se pak vine řetězec negativních jevů a problémů, z nichž nejtěžším je neustálé ubývání souborů, zabývajících se pravidelně a se vši vážností inscenováním her pro děti.

Vědomí popsané skutečnosti přivedlo SKKS k intenzivnějšímu působení na zlepšení úrovně divadla pro děti. Počínaje r. 1986 bylo ve spolupráci s OK ONV a OKS Rakovník zajištěno každoroční konání Krajské soutěžní přehlídky inscenací her pro děti v Rakovníku jako nutné platformy konfrontace a vzdělávání. Byla tak vytvořena základna systematictějšího pravidelného působení. Již r. 1987 přinesl první vlaštovku kvalitativní proměny této oblasti divadelní činnosti v inscenaci DS Tyl MěKS Rakovník (J. Kodeš – Cirkus), v r. 1988 se k ní přiřadil i výsledek práce kolínského Malého divadla (J. Holubová a kol. – Bylo či nebylo). Čeká nás však předlouhá cesta ke skutečné změně stávajícího stavu, kdy chybí dostatečná základna souborů, které se touto činností zabývají, kdy je zapotřebí změnit zakořeněné neplodné myšlení a netvořivé inscenační praktiky u těch, kteří se divadlem pro děti zabývají. K tomu by měl přispět i cyklus seminářů, s jehož zahájením počítáme na podzim r. 1989. Pomoci by mohla i připravovaná ediční řada, věnovaná divadlu pro děti, jejíž první díl vyšel v r. 1988 pod názvem Dramatika pro děti, I. díl, 3x Božena Němcová.

Úroveň práce jednotlivých souborů je ve svém celku velice různorodá: od poměrně silné skupiny tzv. vyspělých souborů (cca 30), přes soubory oscilující kolem průměru, až po soubory slabší a velmi slabé. Důležitou skutečností je neustálý růst počtu souborů vyspělých a spolu s tím i počet poučených amatérských divadelníků, zvláště režisérů a vedoucích dětských divadelních kolektivů. Míra kvality práce souborů je v podstatě přímo úměrná kvalitě práce jednotlivých OKS a jejich metodiků.

Nejllepšími okresy se dlouhodobě jeví okresy Mělník (7 vyspělých souborů a 3 s předpoklady náležet mezi vyspělé), Praha-západ (4 + 4), Nymburk (4 + 3), Mladá Boleslav (3 + 3). Mezi nejslabší okresy trvale náleží okres Příbram, kde soubory z hlediska kraje prakticky neexistují – určité zlepšení nastalo v souboru v Sedlčanech (dramaturgická náročnost, snaha překlenout dlouhodobou izolaci). Jen o málo lépe jsou na tom okresy Kutná Hora, Beroun a Kolín – v těchto okresech pracuje po jednom vyspělém souboru. V okresech Beroun a Kolín především díky své píli a snažení, přičemž se zde jinak projevuje citelná absence účinné pomoci OKS (okres Beroun je na tom proti Kolínu ještě řádově hůře); v

okrese Kutná Hora je naproti tomu vyvíjena větší činnost OKS se znatelnou snahou po zlepšení stavu, což se projevilo v zmnožení souborů s předpoklady stát se vyspělými. Určitý příslib lepšího působení nastal v průběhu r. 1988 však i v okresech Beroun a Příbram (uskutečnění okr. přehlídek, ustavení nových OPS, změna metodiků).

Doporučení

1. Pro další rozvoj úrovně práce DS zachovat stávající soutěžní i nesoutěžní přehlídky (viz. Krajský festival ZUČ – WR, SDH, KP VDS, FEMAD, EŽ, KP IHDD, KDDD, KP DDS) a nepřipustit omezování prostředků v celé oblasti zájmových aktivit volného času, neboť tato dnes v podstatě představuje jeden z mála účinných (ne-li nejúčinnější) prostředek světonázorové výchovy a ideového působení vůbec. Je třeba si uvědomit, že stabilizované prostředky jsou díky inflačnímu vývoji ve skutečnosti každým rokem nižší. Je tedy naopak zapotřebí tyto prostředky zmnožit na úkor těch činností a akcí, které podporují tvořivé aktivity a kolektivitu v menší míře či je nepodporují vůbec.
2. Zabezpečit trvale podmínky (finanční a organizační) pro každoroční konání Krajské soutěžní přehlídky dětských divadelních souborů s výběrem na národní přehlídku.
3. Vytvořit podmínky pro ještě systematičtější ovlivňování a rozvoj oblasti divadla pro děti a mládež.
4. V souvislosti s výše uvedenými body zvážit účelnost rozdělení péče o slovesné obory mezi metodiky v SKKS, zvláště s ohledem na souvislosti jednotlivých oblastí a vytížení pracovníků.

Vypracoval PhDr. Milan Strotzer

V Nymburce 20. 1. 1989